

Nr 191.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till riksskogstaxering; given Stockholms slott den 20 mars 1923.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:t

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sven Linders.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 20 mars 1923.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Efter gemensam beredning med chefen för socialdepartementet anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Linders följande:

I proposition till riksdagen den 4 april 1910, nr 143, begärde Kungl. Maj:t medel till utförande av en *försöksundersökning rörande virkestillgång och tillväxt m. m. av skogarna i Värmlands län.*

Propositionen var föranledd av framställning från *en vid skogsvårdsstyrelsernas möte 1908 tillsatt kommission.* I denna framställning, varvid *Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 154 häft. (Nr 191)* 1

fogats detaljerat förslag till undersökningens utförande, anfördes, bland annat, följande.

Metodens grundprincip vore, att över hela landet skulle uppläggas ett nät av 10 meter breda taxeringslinjer, varigenom all såväl barr- som lövskog på en viss del av hela landets areal bleve i verkligheten noggrant taxerad. Samtidigt med taxeringen av skogen skulle markens beskaffenhet antecknas. Största svårigheten hade varit att bestämma, huru tätt dessa taxeringslinjer behöfve läggas eller, med andra ord, hur stor del av arealen behöfve taxeras, för att felprocenten måtte kunna begränsas till ett visst maximum. Då skogsmarkens karaktär i olika delar av landet vore väsentligt olika och i de mellersta och sydligare delarna av landet vore mycket omväxlande med relativt mindre sammanhängande områden av egentlig skogsmark och däremellan liggande hagmarker, åker- och ängsmark, hade det ansetts behöfligt, att i sistnämnda delar en större areal upptaxerades än inom de norra länen, för att felprocenten skulle hållas inom samma gräns. Detta så mycket mer som en större taxeringsprocent torde erfordras, där de som enheter använda taxeringsområdena (landstingsområdena) vore mindre, såsom i södra och mellersta Sverige vore fallet.

Sedan det ådagalagts, dels att en tillförlitlig taxering på nu föreslaget sätt skulle låta sig göra och dels att den kunde begränsas till relativt små kostnader — av kommissionen beräknade till 635,000 kronor — tvekade kommissionen icke att på det ivrigaste förorda, att undersökningen med det snaraste måtte komma till stånd. Den stora nationalekonomiska betydelsen av att på detta sätt erhålla en tillförlitlig kännedom om landets skogstillgångar och tillväxten kunde icke överskattas.

Det hade emellertid icke kunnat undvikas, att kommissionen måst grunda en del av sina slutledningar på antaganden, vilkas fullständiga riktighet icke utan försök i verkligheten kunde till fullo bevisas. Detta gällde bland annat frågan om, huru stor procent av arealen, som behöfve taxeras, för att felprocenten skulle kunna hållas inom en viss gräns.

Kommissionen ansåge oärför önskvärt, att, innan undersökningsarbetet igångsattes över hela landet, en mindre del därav först på försök upptaxerades. Otvivelaktigt medförde en sådan försökstaxering stora praktiska fördelar i många hänseenden. Erfarenhet vunnes därigenom angående bästa sättet för utförandet av vissa mätningar, om arbetets fördelning inom uppskattningslaget, om lämpligaste antalet arbetare i laget m. m. dylikt.

Det lämpligaste området för utförandet av en sådan försöksundersökning vore Värmlands län.

Kungl. Maj:ts proposition bifölls av riksdagen (skr. nr 9 punkt 62), som därvid anförde:

»Under de senaste årtiondena har skogshanteringen i synnerhet genom den storartade utvecklingen av träförädlingsindustrierna samt exporthandeln med skogsprodukter, såväl oförädlade som förädlade, kommit att i allt högre grad intaga den ledande ställning i vårt lands näringsliv, som med rätta tillkommer denna på landets måhända rikaste naturtillgång grundade näring. Och då en del av nämnda industrier ännu torde stå i begynnelsen av sin utveckling samt allestädes i landet

förspörjes ett vaknande intresse för skogarna, deras skötsel och tillgodogörande och vad därmed i övrigt sammanhänger, torde med visshet kunna antagas, att skogshanteringen ännu ej nått sin slutliga plats i nationalhushållningen. I mån som sålunda skogarnas betydelse för landets ekonomiska välfärd växer, i samma mån blir givetvis vikten därav större, att skogskapitalet handhaves på ett fullt rationellt sätt, så att detsamma å ena sidan utnyttjas i så hög grad som från ekonomisk synpunkt och för skogens förnygring kräves, men å andra sidan icke genom avverkningen förminskas. Angående grunderna för en sådan rationell skogshushållning, huru densamma bör avvägbringas samt i vad mån brister i nyssberörda avseenden vidlåda den nuvarande skogshushållningen, därom råda som bekant för närvarande vitt skilda meningar. Annat torde förhållandet ej heller kunna bli, så länge man, såsom fallet nu är, saknar grundförut-ättningen för att klarhet i dessa spörsmål över huvud taget skall kunna vinnas, nämligen en i möjligaste mån tillförlitlig kännedom om skogarnas verkliga virkesmassa och den årliga virkestillväxten såväl i landet i dess helhet som beträffande dess särskilda delar. Visserligen hava skogarna inom mer eller mindre begränsade områden här och var i landet varit föremål för undersökningar i syfte att utreda deras beskaffenhet i nämnda avseenden. Men då dessa undersökningar verkstälts för olika ändamål och enligt skilda metoder, torde desamma få anses vara av förhållandevis ringa värde vid bedömandet av frågan om skogskapitalets nuvarande storlek och avkastningsförmåga. Av än mindre betydelse för frågan äro de uppskattningar av hela landets skogstillgångar samt den årliga tillväxten och avverkningen, som tid efter annan verkstälts av enskilda, med skogsförhållandena i landet visserligen väl förtrogna personer. Dessa uppskattningar, som i större eller mindre grad av brist på tillförlitliga uppgifter grundats på blotta antaganden, hava nämligen lett till sinsemellan så olika resultat, att de endast ådagalägga behovet av en sakkunnigt och systematiskt utförd undersökning av landet i dess helhet såsom den enda tillförlitliga utgångspunkten för en uppskattning av det befintliga skogskapitalet.

Med ovan angivna uppfattning måste riksdagen finna den vid skogsvårdsstyrelsernas möte i december 1908 uppkomna frågan om en undersökning av landets skogar för utrönande av deras virkesmassa och tillväxt m. m. av allra största betydelse såväl för landets ekonomiska liv i allmänhet som särskilt för skogshushållningen.»

Den 30 augusti 1910 tillsatte Kungl. Maj:t en kommission för att vidare leda och planlägga försökstaxeringen.

Denna kommission, s. k. *Värmlandskommissionen*, framlade resultatet av sitt arbete i ett den 5 maj 1914 avgivet tryckt *betänkande*.

Däri angåvos huvudprinciperna i det av kommissionen använda förfaringssättet sålunda:

»1. A 10 meter breda — eller vad klenare stammar beträffar smalare — provbälten (taxeringslinjer), vilka på lika avstånd från varandra framdragas över undersökningsområdet, räknas samtliga träd samt undersökes skogens fördelning på olika skogstyper och markens på olika boniteter.

2. Det å taxeringslinjerna erhållna trädantalets kvalitativa sammansättning utrönes genom en systematisk undersökning av ett antal å dessa provbälten växande provträd.

3. Med kännedom av det erhållna trädantalet och dess kvalitativa sammansättning beräknas virkestillgång, tillväxt m. m. inom provbältena.

4. Genom provbältenas fördelning på så vitt möjligt likvärda grupper undersökes med sannolikhetskalkylens tillhjälp i vad mån det erhållna resultatet kan anses representativt för det undersökta området i dess helhet.

De i mom. 1 och 2 nämnda arbetena tillhöra undersökningarna i fältet, de övriga det insamlade undersökningsmaterialets bearbetande på rummet.»

Kommissionen förordade livligt en taxering av Sveriges samtliga skogar samt framlade plan härför, i huvudsak grundad på den verkställda försökstaxeringen, ävensom kostnadsberäkningar för en dylik rikstaxering, slutande å alternativt 818,000 kronor eller 843,600 kronor, beroende på om taxeringen skulle slutföras å tio eller sex år. Kommissionen framhöll emellertid i sitt betänkande, att det icke vore nog med en inventering av virkesförrådet och dess tillväxtförmåga. För att rätt bedöma utvecklingsriktningen hos våra skogar fordrades därjämte en närmare kännedom om virkesförbrukningen. Den metod, kommissionen vid försökstaxeringen använt för att uppskatta avverkningsbeloppet, vore väl till sin princip riktig men hade under taxeringen stött på en del praktiska svårigheter, så att det erhållna resultatet ej kunde anses användbart. Då det värde, en riksinventering av skogarna erhöle, sålunda, bland annat, berodde på en ordnad avverkningsstatistik och denna företedde flera bristfälligheter, finge kommissionen föreslå, att en kommitté tillsattes för att ordna avverkningsstatistiken. Denna kommitté skulle i första hand utreda förhållandet mellan avverkat och accideklarerat virke enligt de grunder, som kommissionen förut framhållit, samt i detalj söka ordna frågan om uppskattande av husbehovsvirket. Det vore naturligtvis av stor praktisk betydelse, om denna utredning kunde utföras samtidigt med riksinventeringen av våra skogar. Då de undersökningar, som denna kommitté skulle utföra, huvudsakligen skulle förläggas till vintermånaderna, kunde en del av de ledare för taxationslagen, som under vintrarna ej kunna få anställning på riksinventeringens räknebyrå, erhålla arbete i denna kommittés tjänst.

Över kommissionens förslag avgåvos *utlåtanden* av samtliga skogsårdsstyrelser, hushållningssällskapens i Västerbottens och Norrbottens län förvaltningsutskott, styrelsen för skogshögskolan och statens skogs-försöksanstalt efter hörande av skogsinstitutets lärarkollegium och föreståndaren för nämnda försöksanstalt ävensom av domänstyrelsen. I nästan

alla utlåtandena blev förslaget i princip tillstyrkt. Det stora behovet av en dylik inventering såsom vägledande för statens skogspolitik och även i flera andra hänseenden betydelsefullt blev också kraftigt framhållet. Från vissa håll framställdes emellertid erinringar i särskilda avseenden. Sålunda anförde domänstyrelsen följande.

Det vore av yttersta vikt, att en grundlig utredning angående avverkningsstatistikens ordnande åstadkommes, innan taxeringsarbetet påbörjades, när man eljest skulle frånhända sig den eventuella möjligheten att för rimlig kostnad hämta användbara relationstal i skogen i samband med taxeringen. Styrelsen funne sig därför böra tillstyrka rikstaxeringens genomförande allenast under förutsättning, att frågan angående anskaffande av en tillförlitlig avverkningsstatistik samtidigt nöjaktigt ordnades, och borde denna fråga utredas genom en kommitté. Sedan ett tillfredsställande förslag i detta avseende erhållits, borde helst på grund därav en försöksundersökning av det redan taxerade länet, Värmland, ske. Nämda kommitté borde även erhålla i uppdrag att avgiva ett av kostnadsberäkningar åtföljt, mera detaljerat program för rikstaxeringens genomförande, när Värmlandskommissionens förslag dels vore alltför summariskt, dels ock gäve rum för vissa erinringar i avseende på såväl taxeringens anordnande m. m. som kostnaderna, i synnerhet efter numera inträdda prisstegringar.

Enahanda uttalande gjordes av styrelsen för skogshögskolan och statens skogsförsöksanstalt.

Den 2 oktober 1917 anmälde dåvarande *chefen för jordbruksdepartementet* ärendet för Kungl. Maj:t och förklarade sig därvid, i anslutning till nämnda båda sakkunniga styrelsers sammanstående åsikt, anse frågan om avverkningsstatistikens ordnande böra vara genom särskild utredning klarlagd samt helst även praktiskt prövad, innan en rikstaxering igångsattes. En sådan taxering bleve nämligen i varje fall ett så vitt utseende och dyrbart företag, att det vore nödvändigt, att man tillsäge, att, om densamma framdeles vid närmare övervägande funnes böra utföras, av densamma kunde hämtas så många värdefulla och säkra upplysningar som möjligt. Även beträffande själva taxeringsförfarandet och kostnaderna därför vore, såsom domänstyrelsen framhållit, ytterligare utredning nödvändig. Då dessa utredningar tydligtvis må-te draga viss tid, syntes det önskvärt, att de bleve med det snaraste igångsatta. De torde böra anförtros åt särskilt tillkallade sakkunniga personer.

Sedan Kungl. Maj:t bifallit av departementschefen i anslutning härtill begärt bemyndigande att för ändamålet tillkalla sakkunniga, påbörjade med stöd därav förordnade sakkunniga, s. k. *skogstaxerings-sakkunniga*, sitt arbete under hösten 1917. Detta arbete har nu fortskridit så långt, att under denna månad kan förväntas betänkande angående vid

virkesmätning erforderliga relationstal ävensom rörande åtgången av virke till husbehov.

Emellertid har *svenska forstmästarförbundet* i skrivelse den 23 januari 1923 under framhållande av bland annat, att ett stort antal personer med avgångsexamen från skogshögskolans jägmästar- och forstmästarkurser samt statens skogsskolor vore utan sysselsättning, hemställt, att Kungl. Maj:t ville, så snart det lämpligen kunde ske, föranstalta om påbörjande av en riksskogsstaxering.

Vid häröver avgivet utlåtande den 20 februari 1923 har domänstyrelsen fogat följande uttalande av *skogstaxeringssakkunniga*:

»Den av Värmlandskommissionen år 1914 avlämnade redogörelsen för försökstaxeringen av Värmlands läns skogar visade med tydlighet, att den vid taxeringen använda metoden för utrönande av skogskapitalet och dess tillväxt tillfullo motsvarade de krav på nöjaktig noggrannhet, som ställts på densamma. Denna först i vårt land utarbetade och avprovade metod har även legat till grund för de riksskogstaxeringar, som för närvarande pågå i våra grannländer Norge och Finland, vilket visar att dessa båda länder insett vikten och den nationalekonomiska betydelsen av dylika undersökningar.

Att en sådan taxering även av vårt lands skogstillgångar förr eller senare kommer att bli nödvändig har allt starkare framhållits av såväl olika myndigheter och tillkallade sakkunniga som av skogsägare och skogstjänstemän i enskild och allmän tjänst.

Många problem rörande vår skogspolitik kunna genom en sådan taxering få sin belysning, såsom av olika sakkunniga påvisats. Bland de viktigare och för närvarande mest aktuella må framhållas betydelsen av att vi erhålla kännedom om storleken och virkesförrådet i de överåriga norrländska skogarna. Skiljaktiga meningar hava på senaste tiden uppstått, huruvida vi skola upprätta en statlig industri för att utnyttja de delar av dessa virkesförråd, som det för närvarande är svårt att på annat sätt finna avsättning för, eller om dessa skola sparas som en välbehörlig reserv till de tider, då vår trävaruindustri får svårt att skaffa sig jämn tillgång på råvara. En riksskogstaxering lämnar grundläggande direktiv för att bedöma en sådan fråga.

Kolonisationskommittén påvisar i sitt år 1922 avgivna betänkande, att 40 procent av de nuvarande avverkningsbeloppen på kronoparkerna i Norrland måste betraktas som kapitaluttag och att den grövre skogen över 25 centimeter i brösthöjd sannolikt kan beräknas vara uttagen på relativt kort tid. På de enskilda skogarna torde läget ej vara bättre. Den viktiga frågan angående i vilken utsträckning dessa gamla skogar ersättas av växtliga ungskogar, kan även belysas av rikstaxeringen.

Att få klarhet i dessa nämnda och andra förhållanden rörande våra skogar är av största vikt för vår ställning som ett skogsproducerande och virkesexporterande land och på samma gång för hela vår ekonomiska framtid.

Efter den förflutna högkonjunkturen med dess starkt ökade förbrukning av virke börja våra skogar nu komma in i en lugnare utvecklingsperiod. När världs-

handeln så småningom återvänder till normala förhållanden kunna vi med tämligen stor visshet motse en ökad efterfrågan på vårt virke, och det är därför av största vikt, att en rikstaxering kommer till stånd inom den närmaste tiden, så att vi ha reda på våra skogstillgångar och kunna hushålla med dem på bästa sätt. när normala tider komma.

Även ur den synpunkt, som framhållits av Svenska forstmästarförbundet, synes tiden vara mycket lämplig för en riksstaxering. På grund av den för närvarande rådande arbetslösheten bland såväl fackutbildade skogsmän som annat lämpligt skogsfolk skulle en rikstaxering kunna verkställas för en mindre kostnad än under normala arbetsförhållanden samtidigt som hjälp skulle beredas en stor yrkesgrupp, vilken blivit lidande på de indragningar, som företagits av såväl staten som enskilda.

Med åberopande av ovan framförda synpunkter anse sig de sakkunniga böra framhålla, att det är av stor betydelse för vårt land, att en rikstaxering av våra skogar snarast möjligt igångsättes.»

Domänstyrelsen har för egen del i utlåtandet den 20 februari 1923 anfört följande:

»I det underdåniga utlåtande, som styrelsen den 30 december 1916 avgav över den s. k. Värmlandskommissionens förslag till taxering av rikets skogar, yttrade styrelsen, att styrelsen ansåge sig kunna till fullo instämma i de synpunkter, som av kommissionen och över förslaget hörda myndigheter anförts om den stora betydelse för framtida skogspolitik, som en genom rikstaxering utförd undersökning berörande storleken av samtliga svenska skogars virkeskapital, detta kapitals tillväxt och beskaffenhet samt ägolagens fördelning måste medföra. Vidare uttalade styrelsen sin säkra förvisning, att de på ett sådant företag, därest detsamma väl planlades, nedlagda kostnaderna, om ock i sig själva avsevärda, skulle komma att uppvägas av det ernådda resultatet och bliva för framtiden fruktbärande.

Skogstaxeringsakkunniga hava i sitt nu avgivna yttrande framhållit, att många problem rörande vår skogspolitik genom en riksskogstaxering kunde bliva belysta och bland de viktigare problemen nämnt sådana, som beröra de överåriga virkesförråden i de norrländska skogarna och dessa skogars ersättande med växtliga ungskogar.

De approximativa uppskattningar, som vid skilda tillfällen verkställts angående landets virkesförråd och detta förråds tillväxt, om storleken av de avverkningar, som årligen ske till förbrukning inom landet och för export m. m., vila i stort sett på rena antaganden och äro därför i hög grad summariska och osäkra. Att på dessa lösa beräkningar grunda den plan för framtida hushållning med landets skogar, som i betraktande av landets betydelse såsom skogsproducerande och virkesexporterande måste anses erforderlig, låter sig givetvis icke göra. Styrelsen anser därför för sin del alltjämt, att det är synnerligen önskvärt, att en riksskogstaxering snarast möjligt må komma till stånd.

Med de arbetsmöjligheter, som, så vitt nu kan bedömas, torde yppa sig under instundande sommar, lär man kunna antagas, att ett högst betydande antal personer med avgångsexamen från skogshögskolan och statens skogsskolor då komma att befinna sig utan nämnvärd sysselsättning.

Under förutsättning att Eders Kungl. Maj:t över huvud taget finner medel

kunna disponeras till påbörjande snarast möjligt av en riksskogstaxering, torde nuvarande tidpunkt vara synnerligen lämplig härför ur den synpunkten att ej endast god tillgång nu finnes å personal lämplig för ledning av och biträde vid taxeringen, utan även till att helt visst denna personal, likasom hantlangningspersonal, nu kan erhållas för jämförelsevis ringa kostnad. Uppskjutes påbörjandet av riksskogstaxeringen ännu några år, är det icke osannolikt, att kostnaderna för denna personal då bliva större än nu.

Under återopande av vad ovan anförts får domänstyrelsen i underdånighet på det livligaste tillstyrka, att Eders Kungl. Maj:t, därest medel finnas därtill nu kunna disponeras, måtte vidtaga åtgärder för att en riksskogstaxering snarast möjligt måtte verkställas.»

Med förnyad framställning i ämnet den 12 mars 1923 har domänstyrelsen fogat följande yttrande av *skogstaxeringssakkunnigas ordförande*, professorn Henrik Hesselman:

»En av de svåraste frågor, som förelades skogstaxeringssakkunniga, var utarbetandet av en metod för en statistik angående husbehovsförbrukningen på landet. Genom den nu slutförda undersökningen i Värmland torde denna fråga kunna anses ha fått sin lösning. Undersökningen har icke blott lämnat ett för Värmlands län gott och tillförlitligt resultat, den har även visat, att husbehovsförbrukningen är ganska nära bunden till vissa yttre förhållanden och att det synbarligen föreligger ett ganska lagbundet samband mellan t. ex. vinterns medeltemperatur och den genomsnittliga bränsleförbrukningen i orten. Genom att utföra liknande undersökningar i ett mera nordligt och i ett eller annat av våra mera sydliga län torde man kunna få en fullt tillfredsställande insikt i vår virkesförbrukning till husbehov. En eventuell riksskogstaxerings resultat bör därför även kunna diskuteras med hänsyn till husbehovsförbrukningens storlek.

För övrigt torde även följande böra påpekas. Den av Värmlandskommissionen utarbetade metoden, publicerad 1914, ha de skogstaxeringssakkunniga funnit i alla väsentliga delar lämplig, men skulle för sin del vilja föreslå några mindre förändringar såsom med hänsyn till provträdens uttagande, markens bonitering etc. De i Norge utförda taxeringarna, i allt väsentligt grundade på Värmlandsundersökningen, ha även visat lämpligheten av någon mindre förändring.

Det är emellertid ganska lätt att genomföra dessa förändringar och att utarbeta nya blanketter, ett arbete, som dock borde anförtros åt de skogstaxeringssakkunniga.

För att få enhetlighet i arbetet och nödig kontroll på att alla nödvändiga siffror införas i blanketterna behövas en överledare för varje landskap och en föreståndare för ett mindre kontor, dit alla fyllda blanketter insändas och preliminärt granskas. För överledarna torde man böra räkna med ett arvode av 780 kronor per månad, för kontorsföreståndaren 630 kronor. Då överledarna och kontorsföreståndaren böra börja sina förberedande arbeten den 1 maj, om taxeringarna skola börja den 1 juni, och dessutom behöva en del tid på hösten för att lägga en sista hand vid det insamlade materialet, bör för dessas del räknas med en tid av sex månader, alltså — om tvenne överledare behöva anställas — ett sammanlagt arvode av 13,140 kronor, vartill böra läggas 4,000 kronor för resor till överledarna.»

Efter återopande av detta yttrande, varav *domänstyrelsen* finner det framgå, att genom nu slutförd undersökning i Värmlands län den å avverkningsstatistikens ordnande inverkande viktiga frågan om utarbetande av en metod för en statistik angående husbehovsförbrukningen på landet torde kunna anses hava fått sin lösning, anför domänstyrelsen i sin senaste framställning:

»Vidare har styrelsen vid förhandlingar med statens arbetslöshetskommission funnit, att arbetslösa borde kunna användas såsom hantlangningsmanskap vid en riksskogstaxering.

Med hänsyn till de möjligheter, som genom en riksskogstaxering sålunda skulle yppa sig för beredande av arbete åt såväl arbetslösa i vanlig bemärkelse som ock åt de, enligt vad ovan omförmäls, från skogshögskolans jägmästar- och forstmästarkurser samt statens skogsskolor examinerade, utan sysselsättning varande personer, får styrelsen nu framställa förslag om, att ifrågavarande taxering måtte påbörjas redan med instundande sommars ingång.

Enligt uppgift från arbetslöshetskommissionen skulle, i betraktande av rådande arbetslöshet, Kopparbergs, Jönköpings, Kronobergs och Kalmar län i första hand böra komma i fråga vid denna taxering. I dessa län skulle finnas ett avsevärt antal arbetslösa industriarbetare, vilka, såsom förut delvis sysselsatta vid industrier i skogsbygder, torde kunna förutsättas skickade att i huvudsak utföra det hantlangningsarbete, som förekommer vid en dylik taxering.

För egen del anser styrelsen nu nämnda län vara lämpliga även ur rent skoglig synpunkt med hänsyn till deras betydelse för landets skogsproduktion.

I det förslag angående en riksskogstaxering, som Värmlandskommissionen framlade i sitt betänkande den 5 maj 1914, beräknade kommissionen, att nedan angivna ytor skulle inom förenämnda län taxeras, nämligen inom:

Kopparbergs län	3,000 hektar
Jönköpings »	2,300 »
Kronobergs »	2,000 »
Kalmar »	2,300 »

Varje taxeringslag skulle enligt kommissionen bestå av 1 ledare och 8 man med en genomsnittlig arbetseffekt, för hela landet räknat, av 5 geografiska kilometer eller 5 hektar taxerad yta per dag och arbetslag.

De fyra länen skulle, enligt denna beräkning, kräva $3,000 + 2,300 + 2,000 + 2,300 = 9,600 : 5 = 1,920$ dagars taxering.

Utgår man från att antal av 100 effektiva arbetsdagar under den för taxeringsarbete särskilt lämpliga delen av sommarhalvåret skulle sålunda erfordras $1920 : 100 =$ omkring 19 taxeringslag.

Vid beräkning av kostnaden för denna taxering synes man böra utgå från, bland annat:

att såsom ledare för varje lag anställas en person med avgångsexamen från skogshögskolans jägmästar- eller forstmästarkurs;

att bland förutnämnda 8 hantlangare ingår såsom förman en person, examinerad från skogsskola; samt dessutom en någorlunda skogsvan person, exempelvis aspirant till inträde vid skogsskola eller skogshögskolan;

att såsom hantlangningsmanskap i övrigt anställas arbetslösa i vanlig bemärkelse;

att ersättningen till ledare och förmän, med hänsyn till taxeringens egenskap av nödhjälpsarbete, bestämmes avsevärt lägre än det arvode, som till dylik personal under vanliga förhållanden utgår;

att på sätt föreslagits i bilagda utlåtande den 12 mars 1923, anställas 2 överledare och 1 kontorsföreståndare;

att i kostnadsberäkningen bör ingå inköp av erforderliga mätninginstrument, av kartor, varå taxeringslinjer inläggas, och av blanketter ävensom reseersättningar;

att arbetsdagarna i tillbörlig grad utnyttjas såsom förhållandet var vid den av kommissionen verkställda taxeringen av Värmland och såsom fallet är och måste vara vid skogsarbeten av ifrågavarande art;

samt att med bearbetning av taxeringsmaterialet tillsvidare anstår och i alla händelser till budgetåret 1924—1925.

Kostnaderna för taxeringen synas, vad ersättning åt arbetslösa i egentlig bemärkelse beträffar, böra utgå av de anslag, som disponeras av statens arbetslöshetskommission. I övrigt torde kostnaderna böra bestridas av det särskilda anslag, som för ändamålet må kunna göras tillgängligt.

Sistnämnda kostnader synas kunna beräknas ungefärligen på följande sätt: dagsersättning åt ledare och förmän, (resedagar och helgdagar in-

räknade)	kronor 41,000
kostnad för instrument, kartor, blanketter och reseersättningar	» 19,000
kostnad för överledare och kontorsföreståndare enligt skogstaxerings-	
sakkunniga	» 17,140
	<u>Summa kronor 77,140,</u>

vertill torde böra läggas kostnad för ersättning åt förenämnda aspiranter, vilken ersättning synes böra beräknas lika med ersättning åt arbetslösa i vanlig bemärkelse eller till 3.20 å 3.45 kronor per dag. För 19 aspiranter torde denna kostnad, efter samma grunder i övrigt som beträffande ledare och förmän, böra beräknas till cirka 8,500 kronor.

Totala kostnaden skulle sålunda belöpa sig till $77,140 + 8,500 = 85,640$ kronor eller avrundat 86,000 kronor.

Under åberopande av vad nu anförts får domänstyrelsen i underdånighet hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes vidtagna åtgärder för att en riksskogstaxering under innevarande år må komma till utförande inom Kopparbergs, Jönköpings, Kronobergs och Kalmar län samt att för detta ändamål må dels anlitas arbetslösa i egentlig bemärkelse dels ock, till bestridande av kostnader för ledande och mera kvalificerad personal samt för vissa inköp och reseersättningar, anvisas ett särskilt anslag av 86,000 kronor.»

Styrelsen för skogshögskolan och statens skogsförsöksanstalt har i utlåtande den 14 mars 1923 förklarat sig hava inhämtat, att skogstaxerings-sakkunniga under sin verksamhet utarbetat fullt tillförlitliga metoder ifråga om såväl själva taxeringen som ock underlaget för avverkningsstatistiken beträffande virke för industriellt behov. Jämväl

rörande husbehovsförbrukningen har genom de sakkunnigas utredningar en fullt tillförlitlig grund skapats för bedömandet av virkesutgången för detta ändamål. På grund härav och med hänsyn till de möjligheter, som genom en riksskogstaxering skulle yppa sig för beredande av arbete åt såväl arbetslösa i vanlig bemärkelse som ock åt de från skogshögskolans jägmästar- och forstmästarkurser samt statens skogsskolor examinerade personer, vilka nu i stor utsträckning saknade sysselsättning, har styrelsen tillstyrkt omedelbart igångsättande av en taxering av rikets skogstillgångar på sätt domänstyrelsen föreslagit.

Arbetslöshetskommissionen har den 15 mars 1923 utlåtit sig sålunda:

»Under förutsättning att allenast sådana arbetslösa personer, vilka av kommissionen förklaras kvalificerade att komma i åtnjutande av arbetslöshetshjälp, bliva anvisade att deltaga i det handräkningsarbete, som i domänstyrelsens framställning ifrågasättes, har arbetslöshetskommissionen för sin del icke något att erinra mot, att arbetslöshetsanslaget tages i anspråk för ändamålet. I anseende till de säregna förhållanden, under vilka detta slags arbete kommer att utföras, och som komma att försvåra eller omöjliggöra en lönesättning efter de principer, som eljest tillämpas vid de statliga nödhjälpsarbetena, anser kommissionen praktiska skäl tala för, att till den organisation, som kommer att handhava taxeringsarbetet, utbetalas av arbetslöshetskommissionen bestämt visst belopp per dagsverke för de arbetslösas avlöning och inkvartering, dock högst 86,000 kronor. Beträffande övriga villkor för anslaget åtnjutande torde sådant få bero på överenskommelse mellan arbetslöshetskommissionen och den ovanberörda organisationen.»

De återgivna uttalandena för anordnande av en rikstaxering av Sveriges skogar — därvid jag särskilt vill framhålla vad riksdagen 1910 anfört — synes mig klart ådagalägga önskvärdheten därav. Jag anser mig alltså kunna utgå från, att en sådan bör komma till stånd. *Departements-*
chefen.

Sakkunniga myndigheter äro ense om, att den för en dylik taxering av Värmlandskommissionen utarbetade plan numera blivit av skogstaxeringssakkunniga så kompletterad och förbättrad, att därigenom kunna erhållas de med en rikstaxering avsedda uppgifter.

Rådande arbetslöshet, som sträckt sig jämväl till skogsvårdsutbildade personer, gör det särdeles önskvärt igångsätta taxeringen redan i år. Härigenom skulle jämväl vinnas, att en icke oväsentlig del av kostnaderna för taxeringen kunde bestridas av medel, som anvisats för minskande av arbetslösheten.

Ehuru det givetvis varit önskvärt, att skogstaxeringssakkunnigas betänkande med detaljförslag om närmare kostnadsberäkningar för taxeringen kunnat avvaktas, anser jag mig dock, på de anförda skälen och då tiden för avlämnande av propositioner inom de närmaste dagarna

går till ända, böra tillstyrka, att till riksdagen redan nu göres framställning om medel för rikstaxeringens påbörjande i enlighet med domänstyrelsens förslag.

Åt skogstaxeringssakkunniga, vilkas arbete jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 november 1922 är inskränkt till redan igångsatta undersökningar för erhållande av vid virkesmätning erforderliga relationstal ävensom rörande åtgången av virke till husbehov, torde böra uppdragas att skyndsamt inkomma med för taxeringens utförande erforderliga detaljbestämmelser.

Den centrala ledningen av rikstaxeringen anser jag böra ligga hos domänstyrelsen. Därest icke erforderligt kontorsarbete kan utföras med för styrelsen redan tillgänglig arbetskraft, torde å styrelsen ankomma att förordna om den sakkunniga arbetsförstärkning, som må påkallas, och som bör bekostas från domänfondens avkastning. Likaledes synes det mig med hänsyn till rikstaxeringens stora betydelse för statens egna skogar icke mer än rimligt, att från samma avkastning jämväl utgår avlöning till de föreslagna två överledarna, som domänstyrelsen torde böra förordna.

Då vid den föreslagna anordningen arbetslöshetskommissionen ej behöver vidkännas kostnad för arbetsledning för sådana till arbetslöshetsunderstöd berättigade personer, som komma att anställas vid taxeringen, torde i överensstämmelse med vad kommissionen föreslagit, kommissionen böra till domänstyrelsen för dessas avlöning och inkvartering m. m. dylikt betala visst belopp per dagsverke, beräknat efter av kommissionen eljest för nödhjälpsarbete och ledning därav tillämpade grunder.

Vad härutöver för avlöning, bestämd med hänsyn till arbetets natur av nödhjälpsarbete, erfordras till lagledare, förmän och omförmälda aspiranter ävensom åtgår till instrument, kartor, blanketter, reseersättningar m. m. bör utgå från särskilt för ändamålet anvisat anslag. Domänstyrelsens överslagsberäkning giver vid handen, att härför torde erfordras omkring 70,000 kronor.

Ehuruval de utgifter för taxeringen, som enligt vad jag föreslagit skola utgå från arbetslöshetsanslaget, icke nu kunna beräknas och således icke heller kan angivas en totalkostnad för den i år ifrågasatta taxeringen, vill jag dock för möjliggörande av någon jämförelse med de av Värmlandskommissionen på sin tid beräknade kostnaderna för en rikstaxering framhålla, att taxeringen av skogarna i de nu föreslagna länen motsvarar 22 procent av en skogstaxering av hela riket med undantag av det redan taxerade Värmlands län.

Då arbetet delvis bör igångsättas redan från och med den 1 maj, men anslag icke lämpligen bör ifrågasättas till anvisande förrän i budgeten för budgetåret 1 juli 1923—30 juni 1924, torde domänstyrelsen anbefallas att förskottera vad av anslaget erfordras före den 1 juli 1923.

För det nu ifrågasatta anslaget har icke beräknats något belopp i statsverkspropositionen. Jag vill emellertid erinra, att för understöd till jorddelningsväsendet, varför i avbidan på utredning i statsverkspropositionen beräknats under nionde huvudtiteln 290,000 kronor, av Kungl. Maj:t i senare avlåten proposition äskats allenast 226,000 kronor. Även med beaktande av att Kungl. Maj:t förut i särskild proposition äskat ett i statsverkspropositionen ej beräknat anslag å 10,225 kronor, kommer emellertid det för täckande av de under nionde huvudtiteln upptagna utgifterna beräknade belopp att vid bifall till av mig nu ifrågasatt anslag överskridas med allenast 16,225 kronor. Anslaget torde, för att, i den mån det ej erfordras för årets arbete, kunna användas för fortsatt taxering av rikets skogar, givas natur av reservationsanslag.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för anordnande av en taxering av skogarna i Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Kopparbergs län anvisa för budgetåret 1923—1924 under nionde huvudtiteln ett *extra reservationsanslag* av ..... kronor 70,000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Hugo Nordlander.